

Η ΧΑΡΑ ΝΑ ΔΙΝΕΣΑΙ, Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΑΣ ΣΚΟΠΤΣΟΒΑ

(ΤΡΙΤΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ, ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ).

Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΑΣ

Ἡ τόσο ιδιαίτερη, καί ἀκατανόητη στάση ζωῆς τῆς Ἀγ. Μαρίας Σκοπτσόβα, τῆς Μαρίας τῶν Παρισίων διαπνέεται ἀπό τόν ζωντανό εὐαγγελικό λόγο. Ἀναζητοῦσε καί ποθοῦσε νά ἐφαρμόσει τά λόγια τοῦ Κυρίου στην καθημερινότητά της.

Ἀναζητοῦσε ἓνα χριστιανισμό ἐν δράσει, πού θά ἔχει ὅμως τήν ἀσφαλή καί στέρεη βάση τοῦ Εὐαγγελίου καί τήν μαρτυρία τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης ὅπως μᾶς ἔχει παραδοθεῖ μέσα ἀπό τά θεολογικά κείμενα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας καί τούς βίους τῶν Ἁγίων μας.

Πού στηρίζεται ἡ θεολογία της;

Δέν τήν ἐνδιέφερε μία ἀκαδημαϊκή θεολογία πού ἀπλά θά φλυαρεῖ στά σαλόνια καί θά μιλάει γιά τόν Χριστό καί τήν διδασκαλία του μέ τρόπο σχολαστικό καί δύσληπτο γιά τούς πολλούς. Ζοῦσε μία Ὁρθοδοξία «καθολική», πού κατέχει τό πλήρωμα τῆς ἀληθείας καί λαχταρᾷ νά τό μεταδώσει σέ κάθε ἄνθρωπο τό μήνυμα τῆς σωτηρίας. Ο Χριστός «θέλει πάντας σωθῆναι», ὅποτε καί ὁ Χριστιανός, μιμούμενος καί ἀκολουθώντας τόν Χριστό, θά πρέπει νά ἔχει σάν μόνιμη ἔγνοιά του, πῶς θά σωθοῦν, ἐάν εἶναι δυνατόν, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

Σάν ἐπιχείρημα χρησιμοποιεῖ τίς καθημερινές προσευχές τῆς Ἐκκλησίας μας. Κατ'ἀρχήν ἡ προσευχή πού ὁ ἴδιος ὁ Κύριος δίδαξε τούς μαθητές του ὅταν τόν ρώτησαν πῶς πρέπει νά προσευχόμαστε «Πάτερ ἡμῶν... τόν ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον... καί ἄφες ἡμῖν τά ὀφελήματα ἡμῶν, ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν, καί μή εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν..., ἀλλά ρύσαι ἡμᾶς ἀπό τοῦ πονηροῦ».

Καί τό «Βασιλεῦ οὐράνιε... τελειώνει μέ τά λόγια «ἐλθέ καί σκήνωσον ἐν ἡμῖν καί καθάρισον ἡμᾶς».

Αὐτό πού ἐπισημαίνει ἡ Ἀγ. Μαρία εἶναι ὅτι στίς προσευχές μας, εἴτε τίς ἀτομικές στό σπίτι μας, εἴτε τίς ὁμαδικές, ἀναφερόμαστε στό Θεό συλλογικά, μέσα ἀπό τήν κοινότητα καί ὄχι ἀτομικά. Θά δοῦμε παντοῦ τό «ἐμᾶς» καί ὄχι τό «ἐμένα».

Διαβάζουμε προσευχές πού ἀφοροῦν τό σύνολο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, γιά τούς κεκοιμημένους μας, γιά τούς πονεμένους μας κλπ.

Στήν Θ. Λειτουργία μετέχουμε όλοι, ποτέ δέν γίνεται ΘΛ δίχως τουλάχιστον ένα πιστό. Όλα μᾶς φανερώνουν ότι δέν λειτουργοῦμε ἀτομικά, μεμονομένα. Ο Χριστιανός εἶναι μέλος τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, εἴμαστε ἀλλήλων μέλη, κανένας δέν εἶναι μόνος του, κανείς δέν σώζεται μόνος του.

Γι αὐτό λέμε «εἰς Μίαν, Ἀγίαν, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία». Ἀκολουθοῦμε τόν δρόμο τῶν Ἀποστόλων. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι οἰκουμενική, ἐνώνει τούς πάντες μέ τά δεσμά τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καί τήν μεταξύ τους ἀγάπη.

Ἄν ὁ χριστιανός ἀδιαφορεῖ γιά τόν πλησίον του, ἂν δέν τόν συμπονάει, ἂν εἶναι τόσο μικρόψυχος πού προσπαθεῖ νά κρυφτεῖ καί νά ἀποφύγει νά ἔρθει ἀντιμέτωπος μέ ὅποιονδήποτε ἀνήκει στόν ἀσταθή καί ταλαιπωρημένο κόσμο καί κοιτάει μόνο τόν ἑαυτό του καί πῶς θά σώσει μόνο τήν ψυχή του, τότε ἀπέχει πολύ ἀπό τό παράδειγμα τοῦ διδασκάλου του.

Γιά τέτοιους χριστιανούς ἰσχύουν τά λόγια τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου πού λέει ὅτι εἶναι ὑποκριτές καί ψεύτες ἀφοῦ δέν ἀγαποῦν ἀληθινά «ἐάν τις εἶπῃ ὅτι ἀγαπῶ τόν Θεόν, καί τόν ἀδελφόν αὐτοῦ μισεῖ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γάρ μή ἀγαπῶν τόν ἀδελφόν ὃν ἑώρακε, τόν Θεόν ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν;» (Α Ἰωαν, 4, 20).

Καί ὁ Παῦλος γράφει στούς Ρωμαίους «ἡνύχωμην γάρ αὐτός ἐγώ ἀνάθεμα εἶναι ἀπό τοῦ Χριστοῦ ὑπέρ τῶν ἀδελφῶν μου» (Ρωμ, 9, 3).

Καί βέβαια ὁ ἴδιος ὁ Κύριος στήν γνωστή παραβολή τῆς Κρίσεως μᾶς βάζει μπροστά στίς εὐθύνες μας ἀφοῦ μᾶς λέει ὅτι τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως δέν θά μᾶς ρωτήσῃ ὁ Κύριος τί κάναμε γιά τήν ἀτομική μας σωτηρία ἀλλά τί στάση κρατήσαμε ἀπέναντι στόν πάσχοντα πλησίον (ἐάν τόν ντύσαμε, ταῖσαμε, ἐπισκεφτήκαμε σέ νοσοκομεῖο ἢ φυλακή). (παρ μέ επίσκεψη Τρότσι στό Παρίσι ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ συζήτησαν γιά τούς ἀγῶνες τους στό παρελθόν καί γιά τό ζοφερό μέλλον λόγω τοῦ πολέμου, τῆς εἶπε ὅτι θά πρέπει νά ἔρθῃ στό Νέο Κόσμο (Ἀμερική), ἂν θέλῃ νά γλυτώσῃ τόν ἐγκλεισμό καί τόν θάνατο. Καί ἀφοῦ ἐκείνη τοῦ ἀπάντησε χαμογελῶντας ὅτι τίποτα ἄλλο δέν τήν ἐνδιέφερε ἀπό τό νά ὑπηρετεῖ τούς φτωχοῦς καί ἀπό τό νά κάνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ Τρότσκι τήν παρακάλεσε γιά τελευταία φορά «*πές μου, εἰς ἀνάμνησι τῆς φιλίας μας στό παρελθόν, τί θά μποροῦσα νά κάνω γιά σένα; Καί τοῦ ζήτησε νά πληρώσῃ τόν λογαριασμό τοῦ ἐργάτη πού τούς ἔφερνε τό κάρβουνο γιά νά ζεσταθοῦν στό σπίτι στήν ὁδό Λουρμέλ. Πράγματι τό ἔκανε καί ἡ Ἀγ Μαρία ἔλεγε χαριτολογώντας «Ο Θεός τόν ἔσωσε χάρι στο κάρβουνο!*».

Συχνά ἐπικαλεῖται ἡ Ἁγία Μαρία τά ἴδια τά λόγια τοῦ Κυρίου «Οὕτω γάρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν» (Ἰωάν, 3, 16). Μέ αὐτά τά λόγια μᾶς καλεῖ καί ἐμᾶς νά μετέχουμε τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου πού εἶναι ὁ

ἴδιος ἢ «παναγάπη». Ἄς εἶναι μικρή ἢ μετοχή μας, δέν ἔχει σημασία. Ἀξία ἔχει ἢ ὅποια συμμετοχή μας («ὁ Θεός εὐλογεῖ τό λίγο, ὄχι τό τίποτα»).

Λέει ἡ Ἀγ.Μαρία «ὅποιοσδήποτε ἀγαπάει ἔτσι τόν κόσμον, ὅποιος εἶναι ἔτοιμος, μέ τίμημα ἀκόμη καί νά χωριστεῖ ἀπό τόν Χριστό γιά νά πετύχει τήν σωτηρία τῶν ἀδελφῶν του, αὐτός εἶναι μαθητής γνήσιος τοῦ Κυρίου. Ἀντίθετα ὅποιος διαμένει στόν πειρασμό τῆς σωτηρίας τοῦ ἑαυτοῦ του μονάχα, ὅποιος δέν παίρνει πάνω του τήν εὐθύνη γιά τόν πόνο καί τήν ἀμαρτία τοῦ κόσμου, ὅποιος ἀκολουθεῖ τό μονοπάτι τοῦ «ἐγωισμοῦ» ἀκόμη καί ἂν εἶναι «θεῖος» ἐγωισμός, ἀπλά δέν ἀκούει αὐτά πού λέει ὁ Χριστός καί δέν βλέπει γιά ποιούς προσφέρθηκε ἡ θυσία του στόν Γολγοθᾶ».

Αὐτή ἡ θυσία, ἡ προσφορά δέν θά πρέπει νά γίνεται γιά νά κερδίσουμε ἐμεῖς «τόν παράδεισο μέ τίς καλές μας πράξεις». Θά πρέπει νά γίνεται μόνο γιατί φλεγόμαστε ἀπό τήν θυσιαστική ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καί γιατί βλέπουμε σέ κάθε ἄνθρωπο τήν ζωντανή εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ἀγ Μαρία παραθέτει καί χωρία μέσα ἀπό τήν Φιλοκαλία.

Εἶναι ἐξαιρετικά τά λόγια τοῦ Ὁσίου Νείλου τοῦ Σιναΐτου (5^{ος} αἰῶνας), πού ταιριάζουν ἀπόλυτα καί μέ τό δικό της μοναχικό (ἂν καί τελείως διαφορετικό) ἥθος «Μακάριος εἶναι ὁ μοναχός πού θεωρεῖ τόν κάθε ἄνθρωπο σάν τόν Θεό μετά τόν Θεό. Μακάριος εἶναι ὁ μοναχός πού θεωρεῖ τήν ἐπίτευξη τῆς σωτηρίας καί τήν προκοπή τῶν ἄλλων σάν τήν δική του. Μακάριος εἶναι ὁ μοναχός πού θεωρεῖ τόν ἑαυτό του τό ἀπόρριμμα ὅλων. Μοναχός εἶναι αὐτός πού ἐνώ ἔχει ἀποσυρθεῖ ἀπό ὅλους, εἶναι ἐνωμένος μέ ὅλους. Μοναχός εἶναι αὐτός πού θεωρεῖ ὅτι εἶναι μαζί μέ ὅλους καί βλέπει σέ ὅλους τόν ἑαυτό του».

Μέ αὐτή τήν θυσιαστική ἀγάπη, μέ τό νά μήν ἐπιδιώκουμε τό δικό μας συμφέρον ἀλλά τό τοῦ «ἐτέρου» (Φιλ.2, 4), πραγματώνεται ἡ προσευχή πού μᾶς παρέδωσε ὁ Κύριος «γεννηθῆτω τό θέλημά σου,ὡς ἐν οὐρανῷ καί ἐπὶ τῆς γῆς». Αὐτό εἶναι τό θέλημα τοῦ Κυρίου, νά εἴμαστε ἐνωμένοι ἐν Χριστῷ. Καί ἀφοῦ ἔχουμε αὐτήν τήν ἐνότητα μεταξύ μας καί εἴμαστε «ἀλλήλων μέλη», πρέπει νά φροντίζουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλο.

«Μ'αὐτήν τήν ἔννοια, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ χριστιανός καλεῖται νά συμβάλει στό κοινωνικό ἔργο. Καλεῖται νά ὀργανώσει μιά καλύτερη ζωή γιά τούς ἐργάτες, νά προσφέρει στούς ἠλικιωμένους, νά χτίσει νοσοκομεῖα, νά φροντίσει τά μικρά παιδιά, νά ἀγωνιστεῖ ἐναντία στήν ἐκμετάλλευση, τήν ἀδικία, τήν ἔνδεια, τήν ἀνομία. Στήν οὐσία ἡ ἀξία εἶναι ἐντελῶς ἴδια, εἴτε ἐνεργεῖ σέ προσωπικό εἴτε σέ κοινωνικό ἐπίπεδο. Αὐτό πού ἔχει σημασία εἶναι νά βασίζεται ἡ κοινωνική του προσφορά στήν ἀγάπη του γιά τόν πλησίον καί νά μήν ἔχει κάποια ἐπιδίωξη καριέρας ἢ ὑλικές ἀπολαβές. Ἡ ἀγάπη γιά τόν ἄνθρωπο ἀπαιτεῖ ἕνα πράγμα ἀπό μᾶς σ' αὐτό τόν χῶρο: ἀσκητική

έξυπνέρεση τῶν ὑλικῶν του ἀναγκῶν, προσεκτική καί ὑπεύθυνη δουλειά, μία σοβαρή καί ρεαλιστική ἐπίγνωση τῆς δυνάμεώς μας καί τῆς ἀληθινῆς τῆς ὠφέλειας».

Μέ αὐτήν τήν καρδιακή, ἀγαπητική στάση μας ἀπέναντι στόν πλησίον μᾶς καλεῖ ἡ Ἁγία νά μποῦμε κυριολεκτικά «στό πετοσί» τοῦ ἄλλου, νά νοιώσουμε τί τραβάει, νά ἀποκτήσουμε δηλ. ἐνσυναίσθηση, «νά εἶναι ὁ καθένας γιά τόν καθένα».

Σέ μία τέτοια στάση ζωῆς δέν χωράνε κρίσεις καί κατακρίσεις. Ἄν νοιώσουμε ἀκόμη καί τά πάθη τοῦ ἄλλου ἀπό τήν δική του πλευρά τότε θά τόν συμπονέσουμε ἀληθινά, καί θά μπορέσουμε νά διακρίνουμε τήν ἀληθινή εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πίσω ἀπό τήν φθαρμένη ἀπό τήν ἀμαρτία εἰκόνα πού παρουσιάζει.

Ἡ θεολογία τῆς Ἁγ. Μαρίας στηρίζεται ἐπίσης καί στήν ἀγαπημένη της Θεοτόκο, τήν Μητέρα τοῦ Κυρίου μας. Ἰδιαίτερα τήν ἀγγίζει καί τήν ἐμπνέει ἡ σκηνή πού ἡ Θεοτόκος στέκεται δίπλα στόν Σταυρό τοῦ Ἑσταυρωμένου Υἱοῦ καί Θεοῦ Της. Τά λόγια τοῦ προφήτη Συμεών τήν συγκλονίζουν «**Καί σοῦ δέ αὐτῆς τήν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία**» (Λουκ, 2, 35).

Γιά τήν Ἁγ. Μαρία αὐτή ἡ εἰκόνα εἶναι τό μέγα σύμβολο κάθε γνήσιας σχέσης μέ τόν ἄνθρωπο: Ἡ Θεοτόκος στόν Σταυρωμένο Χριστό ἔβλεπε καί τόν Θεό καί τόν Υἱό Της. Ἔτσι καί ἐμεῖς πρέπει νά βλέπουμε τόν Θεό, τήν εἰκόνα δηλ. τοῦ Θεοῦ, σέ κάθε ἀδελφό μας ἐν σαρκί καί νά συμπάσχουμε στά βάσανα καί στίς ἀμαρτίες του.

Γράφει ἡ Ἁγ. Μαρία «Μέχρι σήμερα ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ διαπερνᾶται ἀπό τόν Σταυρό τοῦ Υἱοῦ Της, πού γίνεται γι' αὐτήν μία δίστομος ρομφαία, ἀλλά διαπερνᾶται καί ἀπό τά σπαθιά τῶν σταυρῶν μας, τῶν σταυρῶν ὅλης τῆς θειανθρωπότητος. Καί, σκεπτόμενη τήν ὑπερκόσμια της μεσολάβηση γιά ὅλες τίς ἀνθρώπινες ἀμαρτίες καί ἀδυναμίες, βρίσκουμε σ' αὐτήν ἕνα σίγουρο καί ἀληθινό μονοπάτι πού μᾶς προσκαλεῖ νά ἀφήσουμε τοὺς σταυρούς τῶν ἀδελφῶν μας νά μᾶς διαπεράσουν τήν καρδιά».

Μιά ἐπανάσταση λοιπόν ἡ θεολογία τῆς Ἁγ. Μαρίας, μία ἐπανάσταση κατ' ἀρχήν τῆς καρδιᾶς πού ἀφυπνίζεται καθὼς τρέφεται ἀπό τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Κυρίου, καί λαχταρᾷ νά βαδίσει στά χνάρια Του.

Μιά σταυρική πορεία θυσίας καί προσφορᾶς πού δέν ζητάει ἀνταπόδοση, δέν θεωρεῖ ὅτι θυσιάζει κάτι γιατί ἀπλᾶ δέν μπορεῖ νά λειτουργήσῃ ἄλλιῶς. Ἀκολουθεῖ τόν Κύριο πού μᾶς βάζει σάν πρώτη ἐντολή «ἀγαπήσεις Κύριον τόν Θεόν Σου» καί σάν δεύτερη μέ ὅμοια ἀξία «καί τόν πλησίον σου ὡς σεαυτόν».